

Nr 104.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående bemyndigande att försälja viss kronan tillhörig fast egendom; given Stockholms slott den 11 februari 1944.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 11 februari 1944.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, EWERLÖF, RUBBESTAD.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler efter gemensam beredning med cheferna för kommunikations- och jordbruksdepartementen *förslag till bemyndigande att försälja viss kronan tillhörig fast egendom* och anför därvid följande.

I anledning av proposition nr 165 medgav 1943 års riksdag (jordbruksutsk. utl. nr 37, skriv. nr 248) bland annat, att Kungl. Maj:t finge under budgetåret 1943/44 utan riksdagens samtycke i varje särskilt fall besluta om försäljning av kronan tillhörig fast egendom, såframt taxeringsvärdet å egendomen uppginge till högst 25 000 kronor, eller, där taxeringsvärde icke vore åsatt, det vid särskild uppskattning utrönta saluvärdet uppginge till högst

nämnda belopp. Kungl. Maj:t ägde därvid att i huvudsaklig överensstämmelse med av mig vid anmälan av propositionen angivna riktlinjer föreskriva de former och villkor, under vilka försäljningarna skulle äga rum. Där så funnes lämpligt, skulle Kungl. Maj:t ha befogenhet att åt central förvaltningsmyndighet överlämna beslutanderätten rörande försäljning av egendom, vars taxerings- eller uppskattningsvärde icke överstege 20 000 kronor. Tillika erhöll Kungl. Maj:t bemyndigande, gällande tills vidare, att utan riksdagens samtycke i varje särskilt fall, oavsett att värdet överstege 25 000 kronor, försälja industrifastigheter från vissa under vattenfallsstyrelsens förvaltning stående industriområden vid Göta älv.

Vidare förklarade riksdagen, att vad sålunda medgivits rörande försäljning av kronan tillhörig fast egendom skulle gälla jämväl beträffande byte samt upplåtelse under åborätt och tomträtt av sådan egendom, ävensom beträffande avstående utan ersättning av kronomark, som kunde erfordras till järnväg eller allmän väg. Rätten att besluta om dylikt avstående finge dock av Kungl. Maj:t överlämnas till central förvaltningsmyndighet endast i avseende å obebbyggt område av högst 5 hektars yta eller 2 000 kronors värde.

Genom cirkulär till statsmyndigheterna den 30 juni 1943 (nr 560) har Kungl. Maj:t till kännedom meddelat vad riksdagen sålunda beslutat.

Befogenheten att, med viss begränsning beträffande egendomens värde, åt central förvaltningsmyndighet överlämna försäljningsrätten har Kungl. Maj:t tagit i anspråk genom försäljningsbemyndiganden för telegrafstyrelsen, järnvägsstyrelsen, vattenfallsstyrelsen samt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Genom beslut den 30 juni 1943 har Kungl. Maj:t bemyndigat nämnda affärsverksstyrelser att, envar i vad angår dess ämbetsområde, för tiden intill den 1 juli 1944 försälja eller byta under deras förvaltning stående fastigheter, vilkas taxerings- eller uppskattningsvärden icke överstiga 20 000 kronor. Motsvarande bemyndigande lämnades väg- och vattenbyggnadsstyrelsen den 12 november 1943 i avseende å styrelsens förrådsfond.

Kungl. Maj:t har vid dessa bemyndiganden meddelat följande föreskrifter, att i huvudsak lända till efterrättelse vid försäljningarna.

Försäljning må endast ske av fastighet, som prövas icke vidare vara erforderlig för vederbörande verks behov. Finnes med hänsyn till fastighetens läge och beskaffenhet eller eljest sannolikt, att annan statlig myndighet kan hava behov av densamma, skall före försäljningsfrågans avgörande samråd med denna myndighet äga rum.

Från försäljningsmedgivandet undantagas fastigheter, vilka äro avsedda att i huvudsak användas för jordbruksändamål.

I syfte att tillgodose såväl statens som samtliga eventuella spekulanters intressen bör försäljning normalt ske å offentlig auktion, som blivit på betryggande sätt kungjord. Om tillfredsställande pris därvid icke uppnås, äger myndigheten utbjuda fastigheten under hand, exempelvis genom annonser i pressen och genom förhandlingar med olika spekulanter. Därvid bör dock alltid tillfälle beredas den, som avgivit högsta budet vid auktionen, att inkomma med nytt bud, förutsatt att hans solvens är tillfredsställande.

Där med hänsyn till det ändamål, för vilket den till försäljning ifrågasatta fastigheten är avsedd att användas, eller andra särskilda förhållanden för-

säljning i nyss angiven ordning skulle ur vederbörande verks affärssynpunkter eller eljest befinnas mindre ändamålsenlig, må försäljning ske i annan ordning, som verkets styrelse kan finna lämplig. Ifrågasatta försäljningar böra emellertid på ett betryggande sätt offentliggöras, därvid formerna för offentliggörandet må anpassas efter vad som kan befinnas lämpligt under olika förhållanden.

Vid försäljning bör tillses, att köpeskillingen blir så fördelaktig för staten som möjligt och i varje fall icke understiger det värde, som egendomen kan anses hava. Därest vid avhändelse av mark för järnvägsändamål eller för allmän väg fråga uppkommer om att ersättningen skall nedsättas under nämnda värde eller helt slopas, skall ärendet underställas Kungl. Maj:ts prövning. Vid försäljning till bostadsegenhet må köpeskillingen fastställas i anslutning till de försäljningsvillkor, som gälla för statens egnahemsorganisation.

Beträffande köpeskillingens erläggande äger vederbörande styrelse utan eftersättande av kronans rätt och skäliga anspråk på säkerhet besluta efter vad i varje särskilt fall provas lämpligt.

På sätt vid utverkande av försäljningsbemyndigandet har förutsatts skall riksdagen årligen erhålla en redogörelse för de försäljningar, som med stöd av bemyndigandet verkställts under närmast föregående kalenderår. I sådant syfte har upprättats sammanställningar departementsvis över under kalenderåret 1943 försålda fastigheter. Dessa sammanställningar torde få överlämnas till vederbörande riksdagsutskott.

Det av 1943 års riksdag lämnade generella medgivandet för Kungl. Maj:t att utan riksdagens samtycke i varje särskilt fall besluta om försäljning m. m. av kronan tillhörig fast egendom avsåg budgetåret 1943/44. Nytt bemyndigande, gällande för nästa budgetår, bör nu utverkas. En vidgning av detta försäljningsbemyndigande i förhållande till det för löpande budgetår lämnade medgivandet genom en höjning av värdegränsen kunde ifrågasättas. Den minskning av antalet riksdagen förelagda försäljningsfrågor, som åsyftades med den av 1939 års lagtima riksdag begärda översynen av försäljningsmedgivandena, har nämligen vid nu gällande värdegräns å 25 000 kronor icke kommit till stånd. I avvaktan på ytterligare erfarenheter förordar jag dock, att värdegränsen för nästa budgetår bibehålles vid 25 000 kronor.

De allmänna riktlinjer för förfarandet och med avseende å villkoren vid fastighetsförsäljningarna, vilka av mig angåvos vid anmälan av fjolårets proposition i ämnet, böra alltfört gälla.

Under återopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels medgiva, att Kungl. Maj:t må under budgetåret 1944/45 utan riksdagens samtycke i varje särskilt fall besluta om försäljning av kronan tillhörig fast egendom, såframt taxeringsvärdet å egendomen uppgår till högst 25 000 kronor, eller, där taxeringsvärdet icke är åsatt, det vid särskild uppskattning utrönta saluvärdet uppgår till högst nämnda belopp, och i huvudsaklig överensstämmelse med av mig i det föregående angivna riktlinjer föreskriva de former och vill-

Kungl. Maj:ts proposition nr 104.

kor, under vilka försäljningarna skola äga rum, med rätt för Kungl. Maj:t att, där så finnes lämpligt, åt central förvaltningsmyndighet överlämna beslutanderätten rörande försäljning av egendom, vars taxerings- eller uppskattningsvärde icke överstiger 20 000 kronor;

dels förklara, att vad sålunda medgivits rörande försäljning av kronan tillhörig fast egendom skall gälla jämväl beträffande byte samt upplåtelse under åborätt och tomträtt av sådan egendom, ävensom beträffande avstående utan ersättning av kronomark, som erfordras till järnväg eller allmän väg, därvid dock rätten att besluta om dylikt avstående må av Kungl. Maj:t överlämnas till central förvaltningsmyndighet endast i avseende å obebyggt område av högst 5 hektars yta eller 2 000 kronors värde;

dels ock uttala att, oavsett de sålunda lämnade medgivandena, i författning meddelade föreskrifter angående rätt för Kungl. Maj:t eller förvaltningsmyndighet att försälja, byta eller under åborätt eller tomträtt upplåta kronan tillhörig fast egendom alltfört skola gälla.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Rolf Arfwedson.